

DOOR JAN HENSELS
EN THEO SNIKERS

Als in de tweede helft van 1990 uitlekt dat burgemeester Louw Hoogland van Brunssum 'met enige zakelijke vrienden' de openbare golfbaan in zijn gemeente wil kopen, levert dat, achter de coulissen, veel beroering op.

De reacties komen vooral uit de golfclub Brunsummerheide, de grootste gebruiker van de in 1986 geopende golfbaan. Een groepje kapitaalkrachtige leden brengt, om te voorkomen dat Hoogland de baan in handen krijgt, zelf een bod uit, een andere groep wil dat de club zelf als koper optreedt.

Het steekt de clubleden dat Hoogland de met elf miljoen gulden overheidsgeld aangelegde baan 'voor een appel en een ei', 2,5 miljoen gulden, probeert te verwerven. Hem wordt belangenverstrengeling verweten. Hoogland, inmiddels in de uit, is op dat moment immers niet alleen burgemeester, maar ook voorzitter van de Taakopdracht Recreatie van het Streek-gewest Oostelijk Zuid-Limburg (OZL), tot afgelopen maandag de eigenaar van de golfbaan.

En tevens is de markante gemeentebestuurder voorzitter van de raad van bestuur van de Openbare Golf Brunsummerheide BV, de exploitant, namens welk bedrijf hij (achteraf) zegt te willen kopen.

Het voorval is typerend voor de roerige geschiedenis van de baan. Een verhaal over dubbele petten en reislustige bestuurders die ondernemer spelen.

In Brunssum leiden alle wegen naar de golfbaan

● Oud-gouverneur Sjeng Kremers (links) en bestuurder/ondernemer Louw Hoogland op de golfbaan, kort voor de officiële opening in september 1986. De provincie droeg het Brunssumse project een warm hart toe.

Archieffoto: DRIES LINSSEN

gebied blijft een mijnlandschap. De CDA-fractie gaat dan begin 1981 overstag.

Een aantal politieke coryfeën uit de regio, de gedeputeerden Pierre Verhagen en Werner Buck, de burgemeesters Jan Reijnen van Heerlen en Jo Smeets van Kerkrade en de Heerlense wethouder Hub Savelsbergh - allen CDA - waren zeer gecharmeerd van het project. Het zou het vestigingsklimaat in de regio sterk moeten verbeteren.

De grote animator achter het project is echter PvdA-bestuurder Louw Hoogland, de man zonder wie, zo wordt algemeen erkend, de golfbaan er nooit zou zijn gekomen. Hij neemt een aantal cruciale posten in bij de overheid:

burgemeester van Brunssum, bestuurslid van de Stichting Sanering Mijnterreinen OZL en voorzitter van het Recreatieschap OZL, initiator en opdrachtgever van het project.

De wilskrachtige bestuurder Hoogland weet op uiterst 'creatieve' wijze zo'n zeven miljoen gulden voor 'zijn' golfbaan bij elkaar te schrapen.

De burgemeester weekt in totaal bijna 4,5 miljoen aan subsidies los bij rijk en provincie. Het meesterstuk vormt echter wel de opbrengsten in geld en natura uit de winning van resten steenkool uit de door het Recreatieschap gekochte steenberg Hendrik en de afgraving van zand en grind on-

der (onder andere) de Rimburgerweg.

Bij de laatste operatie gaat Hoogland wel erg voortvarend te werk. Het provinciebestuur legt in 1983 de werkzaamheden aan de Rimburgerweg een paar maanden stil nadat duidelijk werd dat er sprake was van een echte ontgronding, waarvoor geen vergunning was afgegeven.

De verkoop van resten steenkool, zand en grind levert het Recreatieschap bijna 2,5 miljoen gulden op voor de golfbaan, terwijl bovendien grote hoeveelheden (gratis) afdekzand ter beschikking komen.

De bij het schap aangesloten gemeenten, die eigenlijk niets voor het project voelden, gingen uiteindelijk akkoord met de aanleg nadat de raden plechtig was bevestigd dat de golfbaan geen cent zou kosten. Dat bleek later een loze belofte.

Fictie

De exploitatie van de golfbaan door een speciaal in het leven geroepen BV zou uiteindelijk zelfs geld opleveren, zo werd verzekerd. Het zou allemaal anders lopen.

Op de eerste plaats kostte de aanleg van de baan gigantisch veel meer - vier miljoen gulden - dan begroot. Dat kwam niet alleen door de omstandigheid dat de

baan voor een belangrijk deel op mijnsteent ligt, wat extra kosten met zich meebrengt, maar ook door het amateurisme bij de aanleg.

Zo verliet de coördinatie van de werkzaamheden aanvankelijk zeer gebrekkig; een voormalige hoge ambtenaar van Hoensbroek moest worden aangehouden om dat recht te zetten. Verder werden tijdens de aanleg allerlei extra wensens gehonoreerd. Dat kostte wel vele honderdduizenden gulden meer.

Bovendien is de baan minimaal 360.000 gulden goedkoper geweest dan het Recreatieschap beweerde, zo berichtte deze krant twee weken geleden. Waar het geld naartoe is, blijft vooralsnog onduidelijk. De voorzitter van het Streek-gewest, Piet van Zeil, is momenteel bezig met een oriënterend onderzoek naar deze kwestie.

Het schap heeft in ieder geval vier miljoen gulden moeten lenen om de baan te kunnen betalen. De kosten daarvan werden onvolledig doorberekend in de huur die de Openbare Golf Brunsummerheide BV moet(s) betalen.

Mismanagement

Bovendien bleek de BV al snel niet in staat de berekende huur te betalen. Enerzijds was er sprake van veel te optimistische prognoses, anderzijds van mismanage-

ment en wanbeheer, vooral in de eerste jaren.

Zo werden de voorspelde hoge bezoekersaantallen (aanvankelijk) bij lange na niet gehaald. De voor de aanleg ingeschakelde adviseur/baanarchitect Dudok van Heel waarschuwde tijdens de bouwvergadering van zes december 1984 al dat aan de beoogde exploitant, de NV Sportfondsen Nederland, hierover misleidende gegevens werden verstrekt. Die gegevens waren afkomstig van de firma Reved uit Amsterdam, organisator van golfwedstrijden, die plannen had ingediend voor de exploitatie van de baan en de bouw van een golfhotel.

Het schap gaf de exploitatie van de baan, na veel discussie, in 1985 uiteindelijk in handen van de NV Sportfondsen Nederland, die daar een aparte bv voor oprichtte. Het was de Amsterdammer John Rosinga, afkomstig van Reved, die eens per week 'toezicht' kwam houden.

Verantwoording

„Wij spraken van 'zwarte donderdag',“ zegt daarvoor Gerard de Loo, directeur van twee zwembaden en van december 1984 tot najaar 1985 ook nog interim-manager van de golfbaan. Het was Rosinga die volgens diverse betrokkenen in 1985-1986 verantwoordelijk was voor veel van de wan toestanden en verspillingen.

Rosinga kwam met het vliegtuig naar Zuid-Limburg en overnachtte, in ieder geval de eerste tijd, in hotel-restaurant Prinses Juliana in Valkenburg. Daar vonden later ook regelmatig etentjes plaats, met champagne en dure wijnen. „Hoogland tekende de rekeningen, die bij ons terecht kwamen“, zegt Van Gelder de Neufville.

Het was ook Rosinga die de aankoop van een greenfee- (dagkaarten)-machine voor 75.000 gulden erdoor drukte. De machine werd nooit gebruikt. „Ik heb Hoogland nog gewaarschuwd dat het aanschaffen van dat over de hele wereld onbekende apparaat weggegooid geld was en dat ik niet verantwoordelijk wilde zijn voor zo'n dure aankoop“, brieft Van Gelder de Neufville na.

Onvrede

Ook binnen de Openbare Golf Brunsummerheide BV bestond veel onvrede over het beheer van de NV Sportfondsen. Dat blijkt bij voorbeeld uit een intern stuk met vernietigende opmerkingen over de Verlies- en Winstrekening 1985. „De baten zijn angstwekkend achtergebleven bij de begroting“, wordt onthutst opgemerkt. „Is door onoordeelkundig en ondoelmatig beheer lang niet alles ontvangen wat verschuldigd was?“, luidt een van de vele vragen. Er is sprake van een in 1986 'in de kast gevonden' schuld van ongeveer 80.000 gulden aan golfartikelen.

Tot de 'nauwelijks te accepteren uitgaven' worden onder andere gerekend de bijdrage van tien milie aan het uitstapje naar Engeland. Ook de kosten van het feest dat in juli 1985 wordt gevierd bij

● Het geld verslindende Trefcentrum.

Archieffoto: FRANS RADE

de opening van de 9 holes-baan dertigduizend gulden, wekken ontzetting. Van Gelder de Neufville tekent hierbij wel aan dat de oefenbaan zonder Rosinga pas veel later klaar was geweest.

Het door 'Amsterdam' geconstateerde verlies van 134.000 is te laag, wordt verder geconstateerd in het interne financiële stuk van de bv. Het verlies over 1985 bedroeg 180.000 gulden. Speciale aandacht wordt besteed aan de golfshop. De winst daarvan viel 50.000 gulden lager uit dan begroot. De administratie en financiële gang van zaken blijft volkomen maar dan ook volkomen duister.

Zowel Van Gelder de Neufville als Te Loo melden dat Rosinga zijn eigen spullen verkocht in de golfshop. „Ik heb Hoogland verteld dat Rosinga onbetrouwbaar was“, zegt Van Gelder de Neufville, die eindelijk toegeeft na zoveel jaar nog steeds rancuneuze gevoelens te hebben. „Na zes of zeven maanden heb ik een brief geschreven aan Hoogland waarin ik de gang van zaken in onder meer de golfshop aan de orde heb gesteld. Ik heb Hoogland voor de keus gesteld: Rosinga eruit of ik.“

De bestuurder koos: Van Gelder de Neufville werd op straat gezet. Rosinga mocht - nog even - blijven. Pas later dat jaar besloot Hoogland ook de NV Sportfondsen buiten de deur te zetten. Volgens Van Gelder de Neufville heeft hij daarvoor als breekijzer gediend. Rosinga ontkent met kracht dat hij zich aan onregelmatigheden heeft schuldig gemaakt en dat de NV Sportfondsen weg moest. Het bedrijf zou het contract zelf hebben verbroken, omdat het gekozen uitgangspunt (openbaarheid) een economisch verantwoord bedrijfsuitvoering in de weg zou staan.

Hoogland is zelf ook verantwoordelijk voor de hoge uitgaven, merkten diverse betrokkenen op. Zo werden verschillende suggesties voor besparingen op de bouw en inrichting van het Trefcentrum weggewuifd. En zo bestelde de bestuurder nog tijdens een vergadering een koolinstallatie bij een bedrijf, terwijl Garretsen hem net had verteld dat een andere onderneming bijna de helft goedkoper kon leveren.

Controle

Hoogland en een topambtenaar van het Recreatieschap waren de enigen die precies wisten hoe de zaken financieel werden geregeld. De managers werden wat dat betreft overal buiten gehouden. „Als tijdens vergaderingen met aannemers opdrachten te vergeven waren of als er overheidssubsidies moest worden aangevraagd, moest ik altijd een half uurtje later komen of wat eerder weg gaan“, memoreert Van Gelder de Neufville, die bij vrijwel alle belangrijke vergaderingen aanwezig was.

Hoogland is ook niet te beroerd bevriende ondernemers opdrachten te verschaffen. Zo krijgt de hoofdaannemer bij de aanleg van de golfbaan, SBA (Steenbergafgraving) BV uit Heerlen, van de burgemeester te horen dat bepaalde al toegezegde werken naar het in financiële problemen verkerende Intervegebouw uit Hoensbroek gaan. Directeur E. Sniijders van Intervegebouw was een goede bekende van Hoogland en een van de deelnemers aan de reis naar Engeland. SBA moet verder toegezien Intervegebouw voor tenminste één ton werk te geven bij de aanleg van de golfbaan. Het wordt uiteindelijk een veelvoud van dat bedrag, zo blijkt uit de administratie van het Recreatieschap.

Van Dijk

De oud-managers Garretsen en Van Gelder de Neufville kijken in ieder geval met weinig genoege terug op hun werk in Brunssum. Beiden hebben sterk de indruk dat het nooit de bedoeling is geweest dat zij erg lang in functie zouden blijven. Zij zouden slechts de weg vrij moeten maken voor de Brunssumse PvdA-politicus John van Dijk. Dit raadslid, het politieke 'petekind' van Hoogland die voorjaar 1986 wethouder werd, was van het begin af aan nauw betrokken bij de golfbaan. Hij zat al heel snel in de Raad van Bestuur van de BV.

Garretsen: „Van Dijk keek vanaf mijn aantreden over mijn schouders mee. Hij stond gewoon te wachten op mijn functie, daar was ik ook voor gewaarschuwd. Van Dijk was al eerder gevraagd voor mijn functie, maar het was nog te vroeg voor hem. Hij wachtte tot de golfbaan klaar was en het Trefcentrum gebouwd (september 1986, red.). Toen werd ik zo weggewerkt.“

• Zie verder pagina 18

● Kooppoging Hoogland wekte grote woede

BRUNSSUM - Woensdag 25 september 1985. Tegen zeven uur 's ochtends stijgt een vliegtuig op van Luchthaven Maastricht met als reisdoel een vliegveld bij Londen. Aan boord circa twaalf passagiers, onder wie burgemeester Louw Hoogland van Brunssum, provincie-ambtenaar Piet Dohmen, een hoge ambtenaar van het Recreatieschap OZL en een aantal aannemers.

Het officiële doel van de reis is het bezichtigen van twee golfbanen en bijbehorende clubhuizen. In werkelijkheid moet Dohmen in de watten worden gelegd, zegt Emile van Gelder de Neufville, van september 1985 tot voorjaar 1986 manager van de golfbaan en deelnemer aan de reis. Dohmen is de ambtenaar die adviseert over subsidies voor het nog te bouwen Trefcentrum bij de openbare golfbaan in Brunssum, die op dat moment wordt aangelegd.

Een grote hoeveelheid spirituaal wordt aangesproken. Nog tijdens de anderhalf uur durende vlucht wordt de tweede kist champagne aangebroken, vertelt Emile van Gelder de Neufville, nu werkzaam als golf-journalist. „Het werd een grote braspertij met veel eten en drinken“, weet Van Gelder de Neufville zich te herinneren. Daarbij wordt niet op een cent gekeken. Het gezelschap met amoussines naar Londen gebracht, waarbij het reise 's ochtends al wordt onderbroken voor een alcoholische versnapering. In Londen overnacht men in een van de duurste hotels.

Het roemruchte tweedaagse reisje kostte volgens Reinier Garretsen, van mei tot september 1986 manager van de golfbaan, vijftig miljoen. De bepaald niet kapitaalkrachtige Golf BV betaalde daar zelf honderdduizend gulden van. De rest van het geld kwam voor het grootste deel van Planbureau Jongen en Aannemersbedrijf Jongen uit Landgraaf (destijds nog provinciaal verenigd), zegt Van Gelder de Neufville. Jongen bouwde en ontwierp het Trefcentrum, dat inclusief inrichting 3,3 miljoen gulden kostte. Alleen de landgraafse aannemer krijgt de gelegenheid in te schrijven op de bouw van het horecacentrum annex clubhuis, zo bevestigt de Zuidnederlandse Aannemersvereniging.

Voor provincie-ambtenaar Dohmen heeft het reisje naar Engeland nog een aangenaam staartje. Hij krijgt een golfset van Hoogland - wankelwaarde volgens Van Gelder de Neufville al gauw drie mille - en een gratis jaarabonnement op de golfbaan. Dohmen ontkent mee te zijn geweest naar Engeland en weigert verder alle commentaar.

Of het in de watten leggen van de ambtenaar zijn geld heeft opgeleverd is onduidelijk. Hoogland meldt begin november 1985 dat het bestuur van het Recreatieschap, sinds juni 1987 onderdeel van het Streek-gewest, tot de bouw van het Trefcentrum heeft besloten. Dat gebouw kost 2,8 miljoen, waarvan de provincie de helft zou subsidiëren.

Die mededeling over de provinciale subsidie lijkt nogal twijfelachtig en is op zijn minst voorbarig. Op dat moment ligt er namelijk alleen een verzoek van de provincie aan de ministeries van Economische Zaken en VROM. Aan de ministeries wordt gevraagd om een lening van 6,5 miljoen gulden om te zetten in een PNL-subsidie voor projecten in de Oostelijke Mijntreek. EZ gaat eind november 1985 akkoord, VROM pas, na een aanvankelijke weigering, in juli 1986. Dus lang na Hooglands aankondiging van de provinciale subsidie.

Van de 6,5 miljoen PNL-gelden wordt bijna 1,3 miljoen gulden bestemd voor het 'golfbaan-complex'. De provincie verstrekt de subsidie in de vorm van een lening.

Het Recreatieschap heeft voor de bouw van het Trefcentrum kenmerkend ter overbrugging een lening verstrekt aan de Openbare Golf Brunsummerheide BV. In de jaarrekening 1985 van die BV is sprake van een lening van 1,4 miljoen gulden voor de financiering van dat horecacentrum.

Onduidelijk

Het voorbeeld is kenmerkend voor de grote financiële onduidelikheden rond de golfbaan. Tot de aanleg van de recreatieve voorziening wordt binnen jaren tachtig besloten, waarbij het provinciebestuur het niet nalaat grote politieke druk uit te oefenen. Zo krijgt de tegenstribbelende CDA-fractie in de gemeenteraad van Brunssum van gedeputeerde en partijgenoot Emiel Mastenbroek te horen dat het slikken of stikken is: of een golfbaan, of het

Euregiorubriek houdt zomerstop

U bent gewend elke zaterdag de Euregiorubriek in uw krant te vinden. De komende twee maanden zult u dit vast onderdeel van het Limburgs Dagblad echter missen. De rubriek is op zomerreces, zogezegd. Is er nieuws in de Euregio, dan brengen we dat natuurlijk direct. De wekelijkse rubriek is er weer op de eerste zaterdag van september.